

Stakeholders dialogue on Biodiversity and Key Market Players

“Welke markt(en) voor de biodiversiteit?”

Discussiewerkshops - 10 december 2013, Ateliers des Tanneurs, Brussel

Context

De steeds toenemende druk op de **biodiversiteit** (biologische diversiteit van de ecosystemen, van de soorten en van de genen) dwingt de mensheid ertoe om na te denken over oplossingen om **de impact te beperken van haar consumptie** van natuurlijke hulpbronnen, en **de impact van haar productie** van goederen en diensten die verband houdt met de exploitatie van die hulpbronnen. Hoewel de ecosystemen aan de bron liggen van al het leven op aarde, en van de menselijke activiteiten in het algemeen, zijn we ons vaak onvoldoende bewust van de voordelen die de natuur ons biedt, noch van hun waarde.

FOD Volksgezondheid zoekt momenteel uit hoe dat **proces ter reductie van de impact van de consumptie en de productie op de biodiversiteit** in België op gang kan worden gebracht. Dat proces strookt met de verbintenissen die werden aangegaan op federaal, nationaal en internationaal niveau wat betreft de instandhouding van de biodiversiteit en van de natuurlijke hulpbronnen.

De belangrijkste doelstelling van dat proces bestaat erin de biodiversiteit en de ecosystemendiensten (de diensten die de natuur aan de mens levert) nog beter te integreren in de sectorale beleidslijnen, en vooral te **evolueren naar duurzamere consumptie- en productiepatronen** door de belangrijkste marktactoren (consumenten, bedrijven, federaties, ngo's, vakbonden,...) aan te moedigen om na te denken over de voordelen op economisch, sociaal en milieuvlak die ontstaan indien ze zich in hun gedrag en hun strategieën (op het gebied van aankoop, verkoop, sensibilisering, gezondheid,..), maar ook in de producten en diensten die ze aanbieden, inzetten voor de instandhouding en het duurzaam gebruik van de biodiversiteit en de natuurlijke hulpbronnen, kunnen ze van deze voordelen gebruik maken.

Studies

In die context werden er twee studies uitgevoerd :

1. « **Consumptiewijzen en biodiversiteit: Gedrag van de consumenten** » : Deze studie had tot doel om het kennisniveau van de Belgische bevolking inzake biodiversiteit (en ecosystemendiensten) te bepalen, de belangrijkste informatiebronnen en de bezorgdheden van de consumenten te identificeren, hun niveau van betrokkenheid en engagement te meten, te bepalen hoeveel vertrouwen ze hebben in merken/uitgangborden/labels, en tot slot om in kaart te brengen wat de motivaties en de belemmeringen zijn om op een meer verantwoorde manier te gaan consumeren.
2. « **Overgangseconomie : Productie- en consumptiewijzen: de sleutelactoren van de markt ertoe aanmoedigen om de biodiversiteit te integreren** » : Deze studie richtte zich vooral op 3 sectoren: voeding, chemie en banken en verzekeringen. De belangrijkste doelstelling van de studie was een lijst op te stellen van geschikte instrumenten, die gecategoriseerd werden in regulerende instrumenten (dwingende wetgeving¹), coregulerende instrumenten (wettelijk kader opgezet door de overheid, maar in nauwe samenwerking met sectoren en andere stakeholders²) en vrijwillige instrumenten (opgestart

¹ bv : Europese richtlijnen en verordeningen, wetten, koninklijke besluiten, ...

² bv : sectorakkoorden

door de overheid of de privésector³) die toegepast of ondersteund kunnen worden door de federale regering om beter rekening te houden met de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten.

Een participatieve benadering

Het colloquium « *Welke markt(en) voor de biodiversiteit ?* », dat georganiseerd werd op 10 december 2013 in de Ateliers des Tanneurs in Brussel, had tot doel om **de twee studies toe te lichten en een eerste dialoog op gang te brengen met de sleutelactoren van de markt.**

Consumenten (burgers, verenigingen,...), federaties, ngo's, vakbonden, bedrijven,... hebben hun standpunten kenbaar gemaakt door deel te nemen aan de **rondetafelgesprekken « Consumenten en biodiversiteit »** (voormiddag) en « **business en biodiversiteit** » (namiddag).

3 grote thema's werden besproken tijdens dit colloquium :

- Plantaardige oliën en meer bepaald palmolie (cosmetica, detergents en voeding)
- Natuurlijke stoffen (cosmetica, detergents en voeding)
- Producten uit biomassa

De besprekingen werden gevoerd aan de hand van twee sleutelvragen :

1. Wat is de interactie tussen onze productie- en consumptiewijzen, de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten ?
2. Wat dient er te gebeuren om de markt met behulp van de biodiversiteit te optimaliseren, en tegelijkertijd de biodiversiteit in stand te houden ?

Conclusies

Hoewel de problematiek van de biodiversiteit en van de ecosysteemdiensten vrij complex is, zijn de stakeholders die deelnemen aan het colloquium over het algemeen bereid tot discussie om te proberen bij te dragen tot het bereiken van de doelstelling van een duurzamer gebruik en een verder doorgedreven integratie van de biodiversiteit en van de ecosysteemdiensten in de sectorale beleidsmaatregelen, in het bijzonder in hun gedrag, hun beslissingen of hun economische, sociale en milieustrategieën (met name door 'duurzamere' producten en diensten aan te bieden).

De belangrijkste lessen die we kunnen trekken uit het colloquium

- Er is algemene consensus over de nood aan een **andere manier van consumeren** (minder/beter) ;
- Er is een reële vraag naar kwaliteitsvollere informatie aan de consument (voorbeelden : over de kwaliteit van de labels, over het probleem van de milieucclaims⁴, over de criteria om een **duurzaam** product, een duurzame dienst, een duurzaam bedrijf te definiëren ...) ;
- Het is essentieel om **de marktkennis te verbeteren**, de kennis over de belangrijke actoren (d.w.z. de actoren die in staat zijn om een belangrijke rol te spelen om de biodiversiteit in stand te houden), over de mogelijke alternatieven en over de reële impact (in het bijzonder inzake biodiversiteit) van elke sector en elk alternatief ;

³ Volledig vrijwillige, en dus niet-dwingende maatregelen

⁴ Uittreksel uit het richtsnoer voor milieucclaims in Frankrijk: 'Wat zijn milieucclaims?'

Een claim is een boodschap die het mogelijk maakt om een product te onderscheiden en te valoriseren op een verpakking, een etiket, een reclameboodschap, etc. Een milieucclaim is een term (of een uitdrukking) die gebruikt wordt om de kwaliteit van een product te benadrukken wat betreft de bescherming van het milieu. De merknamen en bepaalde visuele elementen die gebruikt worden om een product 'groen te maken' kunnen eveneens beschouwd worden als milieucclaims. Die claims kwalificeren doorgaans een product, maar ze kunnen ook gebruikt worden om de aanpak van een bedrijf te evalueren.

- Het is nodig om **de traceerbaarheid van de producten te verbeteren**, om de volledige levenscyclus van het product/de dienst te bekijken (LCA = Life Cycle Analysis) en de kostprijs van de externe economische gevolgen (externaliteiten) te integreren, zowel de negatieve als de positieve ;
- Er moet overwogen worden om **'duurzamere' producten** en productgamma's **te bevoorrechten** ;
- Er is ook nood aan een **sterker politiek discours** om de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten te beschermen, te herstellen en in stand te houden, binnen een kader van duurzame ontwikkeling, en evenwichtig verdeeld over de 3 pijlers.

De volgende stappen

Dit colloquium en de studies die werden uitgevoerd, vormen een eerste stap in het proces van verder doorgedreven integratie van de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten in de sectorale beleidslijnen. In 2014 zal er een roadmap 'biodiversiteit' worden opgesteld. Die zal als doel hebben om een lijst op te stellen van de te nemen maatregelen en ze te prioriteren, en de betrokken openbare en privéactoren te identificeren. De roadmap zal een belangrijke bijdrage leveren aan de maatregelen die de federale staat moet nemen om haar nationale, Europese en internationale verbintenissen tegen 2020 inzake biodiversiteit en duurzame ontwikkeling na te leven.

De volgende stap zal erin bestaan de besprekingen op een gedetailleerdere en technischer manier voort te zetten, bij voorkeur per sector/kanaal en/of productgamma/diensten om alle standpunten bijeen te brengen en voor alle stakeholders tot aanvaardbare compromissen te proberen komen. Die besprekingen zullen gericht zijn op de kansen, de risico's en de belemmeringen voor de integratie van de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten, en zullen het mogelijk maken om concrete input te leveren voor de roadmap.

Lijst van de stakeholders die aanwezig waren op het colloquium (consumenten en bedrijven)

- **Federatie van ondernemingen**
 - [Fevia](#) (Federatie van de Voedingsindustrie)
 - [Essencia](#) (Belgische federatie van de chemische industrie en life sciences)
 - [Detic](#) (Belgisch-Luxemburgse vereniging van de producenten en verdelers van zepen, cosmetica, wasmiddelen, onderhoudsproducten, hygiëne en toiletartikelen, kleefstoffen, aanverwante producten en uitrusting)
 - [Naredi](#) (federatie van de voedingssupplementen)
 - [Vertegenwoordiger kmo's](#)
 - [Febelfin](#) (Belgische federatie van de financiële sector)
- **Bedrijven**
 - [Aigremont](#) (margarines)
 - [Ferrero](#) (chocolade snoepgoed)
 - [Fuji Oil Europe](#) (food products, special oils and fats and bakery products)
 - [Lidl Belgium](#) (grootdistributie)
 - [Ikea](#) (meubels)
- **Overheden**
 - [FOD Volksgezondheid](#) (DG Leefmilieu, DG Dier, Plant en Voeding)
 - [POD Duurzame Ontwikkeling](#)
 - [FOD Economie](#)
 - [FOD Financiën](#)
 - [Europese Commissie](#)
 - [Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling](#)
 - [Departement Leefmilieu, Natuur en Energie](#) (Vlaamse overheid)
- **Ngo's**
 - [Oxfam](#)
 - [Inter-Environnement Wallonie](#)
 - [VCIV](#) (Vlaams Centrum voor Inheemse Volken)
 - [Natuurpunt](#)
- **Burgermaatschappij**
 - [Vakbonden](#) (ACLVB, Arbeid en Milieu, ACV)
 - [En Marche](#) (Christelijke mutualiteit – onafhankelijke journalist)
 - [Apis Bruoc Sella](#) (Brusselse vereniging voor milieuoopleiding en sensibilisering van de stadsnatuur)
 - [gas'elles](#)
 - [Nuit Blanche](#)
 - [Centre d'écologie urbaine](#)
- **Academici**
 - [Wetenschappers](#)
 - [Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen](#)
 - [INBO](#)
 - [Rhea](#)
- **Consumenten**
 - [OIVO](#) (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties)
 - [Test-Aankoop](#) (Consumentenvereniging)

Gedetailleerde resultaten van de besprekingen

Voor meer details over de resultaten van de verschillende discussiewerkshops kan u de bijlage raadplegen.

Contact

Mevrouw Sabine Wallens - Sabine.Wallens@environment.belgium.be - 02/524.96.84
Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Victor Hortaplein 40, bus 10 – 1060 Brussel